

**PREZES URZĘDU
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW DELEGATURA W ŁODZI**

90-051 Łódź, Al. Piłsudskiego 8
Tel. (0-42) 636-36-89, Tel/Fax (0-42) 636-07-12, Tel. Centrala (0-42) 636-72-11, wew. 259
E-mail: lodz@uokik.gov.pl

Łódź, dnia 8 stycznia 2002r.

RŁO/5S/565-1/35/02/RA

DECYZJA Nr RŁO 1/2002

- I.** Na podstawie art. 11 w związku z art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000r. Nr 122, poz. 1319 - zwana dalej ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po rozpatrzeniu sprawy wszczętej na wniosek Haliny Wodzisławskiej, ul. Czarneckiego 9 prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Usługi Pogrzebowe we Włoszczowej, przeciwko Zofii Okręglickiej, ul. Kilińskiego 23 prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Kompleksowe Usługi Pogrzebowe we Włoszczowej i Zakładowi Opieki Zdrowotnej Szpital im. Jana Pawła II we Włoszczowej, ul. Żeromskiego 28 **nie stwierdza się stosowania praktyki ograniczającej konkurencję** polegającej na zawarciu porozumienia w postaci umowy dzierżawy prosekatorium oraz kaplicy przyszpitalnej we Włoszczowej, ograniczającego dostęp do rynku usług pogrzebowych przedsiębiorcy nie objętemu ww. porozumieniem.
- II.** Na podstawie art. 75 w związku z art. 76 ustawy powołanej w pkt. I, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie zasądza się kosztów postępowania w sprawie.

Uzasadnienie

W dniu 3 lipca 2001r. przed Urzędem Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Łodzi zostało wszczęte na wniosek Haliny Wodzisławskiej, ul. Czarneckiego 9 prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Usługi Pogrzebowe we Włoszczowej (zwana dalej Wnioskodawcą lub H. Wodzisławska) postępowanie antymonopolowe przeciwko Zofii Okręglickiej, ul. Kilińskiego 23 prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą Kompleksowe Usługi Pogrzebowe we Włoszczowej (zwana dalej Z. Okręglicka) i Zakładowi Opieki Zdrowotnej Szpital im. Jana Pawła II we Włoszczowej, ul. Żeromskiego 28 (zwany dalej ZOZ Włoszczowa) o naruszenie art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów - Dz.U. z 2000r., Nr 122 poz. 1319 (zwana dalej ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów). We wniosku o wszczęcie postępowania H. Wodzisławska zarzuciła, że umowa dzierżawy prosekatorium i kaplicy przyszpitalnej we Włoszczowej, zawarta pomiędzy Z. Okręgliką i ZOZ Włoszczowa ogranicza jej dostęp do rynku usług pogrzebowych. Powodem tego ograniczenia jest fakt, że Z. Okręglicka jako

dzierżawca prosektorium prowadzi również działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług pogrzebowych. Zdaniem Wnioskodawcy połączenie funkcji przedsiębiorcy pogrzebowego z funkcją dzierżawcy prosektorium prowadzi automatycznie do wyeliminowania z tego rynku pozostałych zakładów pogrzebowych i stanowi zakazane porozumienie określone w art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W ocenie Wnioskodawcy taka sytuacja stwarza wyraźnie uprzywilejowaną pozycję Z. Okręglickiej, ponieważ uzyskuje ona bezpośredni dostęp do podaży zwłok ludzkich z prosektorium przyszpitalnego, wyłączając w ten sposób od tej podaży inne podmioty gospodarcze świadczące usługi pogrzebowe.

Mając powyższe na uwadze Wnioskodawca wniósł o stwierdzenie i nakazanie zaniechania stosowania praktyki określonej w art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w szczególności poprzez zakazanie Z. Okręglickiej prowadzenia działalności w zakresie wykonywania usług pogrzebowych, na czas dzierżawienia przez nią prosektorium i kaplicy przyszpitalnej, względnie nakazanie jej zaprzestania dzierżawienia tych pomieszczeń na czas wykonywania usług pogrzebowych.

Ustosunkowując się do wniosku o wszczęcie postępowania (k. 26-29) Z. Okręglicka wyjaśniła, że umowa dzierżawy prosektorium obowiązuje od dnia 15 czerwca 2000r., a jej podpisanie było wynikiem wygrania przetargu nieograniczonego ogłoszonego przez ZOZ Włoszczowa w 2000r., w którym to na warunkach określonych przez organizatora przetargu Z. Okręglicka złożyła swoją ofertę i przetarg wygrała. W przetargu na tych samych warunkach startowała m.in. H. Wodzisławska, która nie wносиła zastrzeżeń do warunków samego przetargu. Zdaniem Z. Okręglickiej fakt wydzierżawienia prosektorium miał tylko nieznaczny wpływ na zwiększenie ilości wykonywanych pochówków. Nie zgadza się ona tym samym się z zarzutem, że skutkiem zawartej umowy dzierżawy było uzyskanie uprzywilejowanej pozycji. Mocna pozycja zakładu Z. Okręglickiej na miejscowym rynku wynika, jak sama twierdzi, z wysokiej jakości świadczonych usług i prowadzonej strategii marketingowej. Ponadto Z. Okręglicka podnosi, iż żadne prawo nie zabrania jej jednoczesnego dzierżawienia prosektorium i wykonywania usług pogrzebowych, a próbę ograniczenia prowadzonej działalności traktuje jako działania mające na celu ograniczenia swobody działalności gospodarczej. Tym samym Z. Okręglicka odrzuciła zarzut zawarcia zakazanego przepisami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów porozumienia ograniczającego konkurencję.

ZOZ Włoszczowa w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania (k. 30) przekazał dokumenty dotyczące zorganizowanego w 2000r. przetargu na wydzierżawienie prosektorium na terenie Szpitala im. Jana Pawła II we Włoszczowej t.j. :

1. Uchwałę nr XV/73/2000 Rady Powiatu Włoszczowskiego z dnia 26 kwietnia 2000r. w sprawie wyrażenia zgody na wydzierżawienie pomieszczeń działu żywienia (kuchnia mleczna, kuchnia ogólna, magazyn żywności) oraz budynku prosektorium Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie, podmiotom gospodarczym wybranym w drodze przetargu (k. 32).
2. Decyzje w sprawie powołania Komisji Przetargowej do oceny i wyboru oferty; Regulamin pracy komisji przetargowej; Ogłoszenie o przetargu nieograniczonym (k. 33-38).
3. Specyfikację istotnych warunków zamówienia „przetarg nieograniczony - usługa” wraz z załącznikiem do niego - Umowa na dzierżawę prosektorium od Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie (k. 39-48).
4. Oferty złożone przez uczestników przetargu (k. 49-74).

5. Protokoły z posiedzenia komisji rozpatrującej złożone oferty (k 75-91).

Ustosunkowując się natomiast do przedstawionych we wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego zarzutów ZOZ Włoszczowa poinformował jedynie, że oddanie w dzierżawę obiektu prosektorium Szpitala Powiatowego we Włoszczowej nastąpiło w wyniku rozstrzygnięcia przeprowadzonego przetargu. Tym samym ZOZ Włoszczowa odrzucił zarzut zawarcia porozumienia ograniczającego konkurencję i naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Organ antymonopolowy w toku prowadzonego postępowania pismem z dnia 31.07.2001r. wezwał Wnioskodawcę do uprawdopodobnienia zarzutu zawarcia niedozwolonego porozumienia ograniczającego konkurencję, poprzez wykazanie, że celem lub skutkiem wskazanego porozumienia było odczuwalne ograniczenie konkurencji na rynku usług pogrzebowych oraz wskazanie dlaczego zdaniem Wnioskodawcy porozumienie w sposób odczuwalny negatywnie wpłynęło na faktyczne pozyskiwanie usług na tym rynku. Dodatkowo Urząd wniósł o udzielenie szeregu informacji dotyczących działalności samego zakładu pogrzebowego Wnioskodawcy (m.in. zestawienia ilości wykonanych pochówków).

W odpowiedzi na przedmiotowe pismo H. Wodzisławska w piśmie z dnia 14.09.2001r. (k. 95-99) podała szczegółowe dane liczbowe za rok 1999 dotyczące ilości osób zmarłych przechowywanych w prosektorium, przedstawiając zarazem ile w ramach tej liczby pochówków wykonał Wnioskodawca, a ile Z. Okręglicka (dane utajnione - postanowienie o ograniczeniu prawa wglądu w materiał dowodowy z dnia 17.09.2001r. k. 116 - 118). W dalszej części pisma H. Wodzisławska podała dane za lata 2000 i I pół. roku 2001, wskazujące na liczbę wykonanych przez zakład Wnioskodawcy pochówków osób zmarłych w szpitalu i liczbę pochówków osób zmarłych poza szpitalem (dane utajnione - postanowienie o ograniczeniu prawa wglądu w materiał dowodowy z dnia 17.09.2001r. k. 116 - 118). Jednocześnie Wnioskodawca stwierdził, że nie jest w stanie dokładnie ocenić swojego udziału w pochówkach osób zmarłych w Szpitalu w porównaniu do podobnego udziału Z. Okręglickiej, w okresie od wydzierżawienia prosektorium przez Z. Okręglicką do chwili obecnej, ze względu na brak odpowiednich danych statystycznych. Z tego też względu Wnioskodawca przedstawił jedynie szacunkowe dane dotyczące swojego udziału w rynku usług pogrzebowych.

W dniu 31.07.2001r. organ antymonopolowy wezwał Z. Okręglicką do udzielenia informacji dotyczących działalności jej zakładu pogrzebowego, w szczególności o przedłożenie zestawienia ilości wykonanych pochówków.

W odpowiedzi na przedmiotowe pismo Z. Okręglicka w piśmie z dnia 14.08.2001r. (k. 26-28) przedstawiła szczegółowe dane liczbowe dotyczące m.in. liczby wykonywanych przez nią pochówków w latach 1999, 2000 i I pół. 2001r (dane utajnione - postanowienie o ograniczeniu prawa wglądu w materiał dowodowy z dnia 17.09.20001r. k. 119 - 120).

Pismem z dnia 14.09.2001r. Wnioskodawca doręczył organowi antymonopolowemu pismo, w którym poinformował o stosowaniu przez kierownictwo Szpitala ZOZ we Włoszczowej tzw. przymusu prosektoryjnego, polegającego jego zdaniem na bezprawnym odmawianiu wydania zwłok osobom upoważnionym do ich odbioru, bez uprzedniego przekazania ich do prosektorium (k. 99), co zdaniem H. Wodzisławskiej „stanowi element napędzania dzierżawcy klientów”. Wnioskodawca załączył w związku z tym oświadczenia Pana Marcina Raka (k. 100-101), z których wynika, że miała miejsce odmowa wydania przez Szpital rodzinie zmarłego zwłok bezpośrednio z oddziału szpitalnego bez uprzedniego przekazania ich do prosektorium. Wnioskodawca uznał, że przedmiotowe działania są konsekwencją zawartej pomiędzy Z. Okręglicką a ZOZ Włoszczowa umowy dzierżawy i w

związku z tym podtrzymał swoje dotychczasowe żądania sformułowane we wniosku o wszczęcie postępowania antymonopolowego.

Ustosunkowując się zarzutu stosowania tzw. przymusu prosekatoryjnego ZOZ Włoszczowa pismem z dnia 28.09.2001r. (k. 128) wyjaśnił, że sprawy wydawania zwłok reguluje instrukcja Nr 35/61 Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie regulaminów szpitalnych z 09 czerwca 1961r. (Dz.Urz. MZ i OS Nr 13, poz. 89, z e zm.). Zdaniem Szpitala ma żadnych możliwości odbierania zwłok osób zmarłych bezpośrednio z oddziałów szpitalnych przez rodzinę lub zakłady pogrzebowe z pominięciem prosektorium szpitalnego. Do przedmiotowego zarzutu ustosunkowała się także pismem z dnia 08.10.2001r. Z. Okręglicka uznając oświadczenie Pana Marcina Raka za nieistotne dla przedmiotu sprawy, albowiem fakt przenoszenia zwłok prosektorium przyszpitalnego wynika bezpośrednio z postanowień „Regulaminu postępowania w razie śmierci chorego zmarłego w szpitalu”. Nie ma natomiast innych przepisów zezwalających na bezpośredni odbiór zwłok z oddziału szpitala z pominięciem prosektorium.

Urząd w trakcie prowadzonego postępowania dowodowego zebrał dodatkowo informacje z Urzędu Stanu Cywilnego we Włoszczowej, dotyczące w szczególności danych o ilości sporządzonych przez tutejszy USC aktów zgonu. Dane niniejsze stanowią podstawę dla ustalenia stanu konkurencji na rynku usług pogrzebowych na terenie Włoszczowej. Stosowne informacje dotyczące roku 2001 przekazane zostały przez USC Włoszczowa pismem z dnia 18.10.2001r. (k. 146), natomiast informacje dotyczące roku 1999 i 2000 włączone zostały do akt postępowania na mocy postanowienia z dnia 17.09.2001r. z akt sprawy Nr 5S/565-1/01/AK znajdującej się w dyspozycji organu antymonopolowego.

Organ antymonopolowy ustalił:

Przedmiotem ochrony w świetle ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest rynek. Dlatego, by ocenić czy doszło do stosowania praktyk ograniczających konkurencję i naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest zdefiniowanie rynku właściwego w sprawie oraz ustalenie siły rynkowej uczestników tego rynku.

W niniejszej sprawie organ antymonopolowy wyznaczył następujący rynek właściwy : rynek usług pogrzebowych, geograficznie zakreślony granicami administracyjnymi powiatu Włoszczowskiego.

Na tak wyznaczony rynku właściwym działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług pogrzebowych prowadziły : Wnioskodawczyni - t.j. Halina Wodzisławska, ul. Czarneckiego 9, prowadząca działalność gospodarczą pod firmą Usługi Pogrzebowe we Włoszczowej, Zofia Okręglicka, ul. Kilińskiego 23 prowadząca działalność gospodarczą pod firmą Kompleksowe Usługi Pogrzebowe we Włoszczowej (obydwa podmioty są stronami prowadzonego postępowania) oraz M. Janiszewska, ul. Czarneckiego 4 prowadząca działalność gospodarczą pod firmą Zakład Usług Pogrzebowych we Włoszczowej. Wszystkie te podmioty są przedsiębiorcami w rozumieniu art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a wobec faktu uczestniczenia w tym samym rynku właściwym oraz prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie usług pogrzebowych są wobec siebie konkurentami w rozumieniu art. 4 pkt. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zespół Opieki Zdrowotnej Szpital im. Jana Pawła II we Włoszczowej jest zgodnie z postanowieniem art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 30.08.1991r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 1991r. Nr 91, poz. 408, ze zm.) wyodrębnionym organizacyjnie zespołem osób i środków majątkowych utworzonym i utrzymywanym w celu udzielania świadczeń

zdrowotnych i promocji zdrowia. ZOZ Włoszczowa wykonuje zadania przewidziane w ww. ustawie o zakładach opieki zdrowotnej, zarządza posiadaniem przez siebie mieniem i w celu uzyskania dochodu udostępnia to mienie innym podmiotom na zasadzie umów cywilnoprawnych. ZOZ Włoszczowa jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. ZOZ Włoszczowa nie świadczy usług pogrzebowych, nie jest w związku z tym uczestnikiem wyznaczonego rynku właściwego w sprawie, a więc nie jest także konkurentem H. Wodzisławskiej i Z. Okręglickiej w rozumieniu art. 4 pkt. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Udział w rynku usług pogrzebowych na terenie powiatu Włoszczowskiego w latach 1999 - I. poł. 2001r. organ antymonopolowy ustalił w oparciu o dane liczbowe przedstawione przez USC Włoszczowa odnośnie ilości zarejestrowanych zgonów oraz na podstawie danych przekazanych przez działające na tym terenie zakłady pogrzebowe w zakresie ilości zorganizowanych przez te zakłady pochówków. Z przedmiotowych danych wynika, że na wyznaczonym rynku właściwym do kwietnia 2001r. działały dwie silne firmy pogrzebowe t.j. H. Wodzisławska Usługi Pogrzebowe oraz Z. Okręglicka Kompleksowe Usługi Pogrzebowe, które podzieliły między siebie rynek. W kwietniu 2001r. na badanym rynku usług pogrzebowych pojawiła się nowa firma pogrzebowa - M. Janiszewska Zakład Usług Pogrzebowych, która jednakże dopiero rozpoczynała prowadzenie działalności w tym zakresie.

Z przeprowadzonego przez Urząd badania, którego celem było ustalenie struktury i dynamiki zmian ilości wykonanych przez poszczególne firmy pochówków w latach 1999 - I. poł. 2001 r. wynika, że zakład Z. Okręglickiej w całym badanym okresie miał (tajemnica przedsiębiorcy) udział w rynku usług pogrzebowych w stosunku do konkurencyjnej firmy H. Wodzisławskiej. Sytuacja taka miała miejsce zarówno w 1999r. i I poł. 2000r., czyli przed zawarciem zaskarżonego porozumienia, jak i po jego zawarciu (II pół. 2000r. i I pół. 2001r.). Istotnym w tym zakresie wydaje się fakt, że mimo przejęcia w dzierżawę prosektorium przez Z. Okręglicką jej udział w rynku w początkowym okresie dzierżawy uległ (tajemnica przedsiębiorcy) (dane za II pół. 2000r w stosunku do I pół. 2000r., dane utajnione - postanowienie o ograniczeniu prawa wglądu w materiał dowodowy z dnia 17.09.20001r. k. 119 - 120). W tym samym okresie (tajemnica przedsiębiorcy) uległa również ilość wykonywanych pochówków przez konkurencyjny zakład H. Wodzisławskiej. Przedmiotowy (tajemnica przedsiębiorcy) ilości wykonywanych pochówków wiązać należy z generalnym spadkiem ilości zarejestrowanych aktów zgonu w USC Włoszczowa. Jednakże już w kolejnym okresie (I pół. 2001r. w stosunku do II pół. 2000r.), o ile w przypadku zakładu Z. Okręglickiej widoczny był (tajemnica przedsiębiorcy) ilości wykonywanych usług, to już firma H. Wodzisławskiej odnotowała w tym okresie (tajemnica przedsiębiorcy) ilości wykonanych pochówków (dane utajnione - postanowienie o ograniczeniu prawa wglądu w materiał dowodowy z dnia 17.09.20001r. k. 119 - 120).

Dokonując analizy stanu faktycznego w sprawie organ antymonopolowy ustalił, że w dniu 26 kwietnia 2000r. Rada Powiatu Włoszczowskiego podjęła uchwałę nr XV/73/2000 w sprawie wyrażenia zgody na wydzierżawienie pomieszczeń działu żywienia (kuchnia mleczna, kuchnia ogólna, magazyn żywności) oraz budynku prosektorium Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie, podmiotom gospodarczym wybranym w drodze przetargu (k. 32). Uchwała weszła w życie z dniem jej podjęcia. Zgodnie z § 2 powyższej uchwały wyrażono zgodę na wydzierżawienie budynku prosektorium wraz z wyposażeniem podmiotowi gospodarczemu wyłonionemu w drodze przetargu w celu prowadzenia działalności w zakresie organizacji pochówków, pod warunkiem nieodpłatnego realizowania zadań szpitala określonych w art. 24 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej t.j. obowiązek dokonywania sekcji zwłok, jak również zapewnienia realizacji obowiązku powiatu w zakresie

przewozu zwłok osób zmarłych lub zabitych w miejscach publicznych do najbliższego szpitala mającego prosektorium. Realizację uchwały powierzono Zarządowi Powiatu.

Na podstawie przedmiotowej uchwały ogłoszony został przetarg nieograniczony na obsługę prosektorium (k. 37). Jako miejsce realizacji zamówienia określono Szpital im. Jana Pawła II we Włoszczowej, okres realizacji zamówienia określony został na czas od 01.06.2000r do 31.05.2003r. W treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia (k. 39-48) zamieszczone zostały szczegółowe informacje odnośnie przedmiotu zamówienia, terminu jego realizacji, kryteriów jakimi będzie się kierować Komisja przetargowa, załączono także wzór umowy na dzierżawę prosektorium jak miała być podpisana ze zwycięzcą przetargu.

W odpowiedzi na ogłoszenie o przetargu swoje oferty w zakresie obsługi prosektorium złożyły następujące podmioty gospodarcze : Firma Beata Łozińska Zakład Usług Pogrzebowych, H. Wodzislawska Usługi Pogrzebowe oraz Z. Okręglicka Kompleksowe Usługi Pogrzebowe. Złożone oferty zostały rozpatrzone przez komisję przetargową w dniu 23.05.2000r. (k. 76-91). Z treści protokołów wynika, że dokonując wyboru komisja przetargowa kierowała się jedynie proponowaną wysokością ceny dzierżawy jaką będzie wносить przedsiębiorca dzierżawiący pomieszczenia prosektorium przyszpitalnego. Komisja przetargowa za najkorzystniejszą uznała ofertę złożoną przez Z. Okręglicką Kompleksowe Usługi Pogrzebowe. W konsekwencji z firmą Z. Okręglickiej zawarto umowę na dzierżawę prosektorium.

Organ antymonopolowy zważył, co następuje :

Art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów stanowi, że zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem.

Art. 4 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez porozumienia sprzeczne z ustawą rozumie :

- a) umowy zawierane między przedsiębiorcami, związkami przedsiębiorców oraz między przedsiębiorcami i ich związkami albo niektóre postanowienia tych umów,
- b) uzgodnienia dokonane w jakiegokolwiek formie przez dwóch lub więcej przedsiębiorców lub ich związki,
- c) uchwały lub inne akty związków przedsiębiorców lub ich organów statutowych.

W związku z powyższym dla prawnego bytu praktyki monopolistycznej opisanej w art. 5 ust. 1 pkt. 6 w związku z art. 4 pkt. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów niezbędne jest łączne wystąpienie dwóch następujących przesłanek :

- 1) zawiązanie się porozumienia według zasad określonych w cytowanym wyżej przepisie ustawy,
- 2) wynikające z tego porozumienia ograniczenie dostępu do rynku lub eliminowanie z rynku przedsiębiorców nie objętych porozumieniem.

Wskazana powyżej definicja zakazanego ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów porozumienia kładzie przede wszystkim nacisk na różne formy w jakich porozumienie może być zawarte. Porozumieniem jest każde, podjęte w jakiegokolwiek formie, uzgodnienie podmiotów gospodarczych, skierowane przeciwko osobom trzecim, nie będącym

stronami porozumienia. Jednakże immanentną cechą porozumienia monopolistycznego, niezależną od jego formy jest w każdym przypadku wspólny i uzgodniony przez umawiające się strony cel zawartego porozumienia, polegający na ograniczeniu konkurentom dostępu do rynku lub też ich wyeliminowania z rynku. Stwierdzenie praktyki ograniczającej konkurencję następuje wówczas przez stwierdzenie zaistnienia określonych, wspólnych tym podmiotom celów.

Analiza zawartej przez ZOZ Włoszczowa i Z. Okręglicką umowy dotyczącej dzierżawy prosektorium przyszpitalnego w Szpitalu im. Jana Pawła II w Włoszczowej wskazuje, że odpowiada ona co do zasady formie porozumienia określonego w art. 4 pkt. 4 lit. a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jednakże analiza całości zebranego w sprawie materiału dowodowego nie daje podstaw do stwierdzenia, że ZOZ Włoszczowa i Z. Okręglicka zawierając przedmiotową umowę działały dla realizacji wspólnego celu w postaci wywarcia negatywnego wpływu na konkurencję na rynku usług pogrzebowych, a w szczególności ograniczenia lub wyeliminowania z rynku podmiotów nieobjętych porozumieniem.

Materiał dowodowy zebrany w postępowaniu wskazuje, że cele jakie strony chciały osiągnąć zawierając przedmiotową umowę były całkowicie różne dla obydwu stron. Przede wszystkim należy stwierdzić, że ZOZ Włoszczowa nie jest uczestnikiem wyznaczonego w sprawie rynku właściwego - rynek usług pogrzebowych, a więc nie jest tym samym zainteresowany w jakimkolwiek oddziaływaniu na poziom konkurencji na tym rynku. Z załączonej do akt sprawy uchwały Rady Powiatu Włoszczowskiego w sprawie wydzierżawienia prosektorium przyszpitalnego jednoznacznie wynika, że ich wydzierżawienie miało na celu uzyskanie przez ZOZ Włoszczowa dodatkowych dochodów, a ponadto przekazanie do nieodpłatnego realizowania części zadań szpitala, dzięki czemu szpital wywiązywał się ze swoich ustawowych obowiązków nie ponosząc dodatkowych kosztów. Przyjęcie przez ZOZ Włoszczowa wskazanych powyżej kryteriów i celów, którymi kierował się ZOZ przy przeprowadzaniu przetargu jasno odzwierciedla fakt, że z prezentowanych ofert wybrana zostanie ta która proponuje najwyższą cenę za dzierżawę prosektorium przyszpitalnego.

Natomiast celem drugiej strony kontraktu - Z. Okręglickiej było przede wszystkim osiągnięcie maksymalnego zysku z prowadzonej działalności gospodarczej. Cel ten przedsiębiorca może realizować wszelkimi dostępnymi mu środkami, dozwolonymi przez obowiązujące przepisy prawne. W tym kontekście postawienie zarzutu stosowania zakazanej praktyki monopolistycznej będzie możliwe jedynie wtedy gdy działanie przedsiębiorcy będzie oddziaływało na rynek w sposób zakazany przez przepisy prawa, a w szczególności postanowienia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przedstawiony powyżej tok rozumowania znajduje wyraźne poparcie w orzecznictwie Sądu Antymonopolowego, który w sprawie o podobnym stanie faktycznym uznał, iż nie wystąpiła żadna z przesłanek zakazanego porozumienia monopolistycznego i tym samym nie można mówić o zawarciu porozumienia określonego w art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (por. wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Antymonopolowego w Warszawie z dnia 25.06.2001r. sygn. akt. XVII Ama 84/00).

Druga z przesłanek warunkujących uznanie stosowania praktyki ograniczającej konkurencję w formie zawarcia zakazanego porozumienia monopolistycznego to ograniczenie dostępu do rynku lub eliminowanie z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem.

Dla stwierdzenia zaistnienia tej przesłanki konieczne jest wystąpienie na rynku właściwym skutku w postaci ograniczenia dostępu do rynku co może przejawiać się w tym, że zostaje stworzona bariera wejścia na rynek uniemożliwiająca nowopowstałym

przedsiębiorcom działanie na tym rynku lub też zachodzi pogorszenie warunków na jakich będą funkcjonować konkurencyjni przedsiębiorcy, w stosunku do warunków jakie istniały przed zawarciem porozumienia. Drugi antykonkurencyjny skutek porozumienia monopolistycznego - eliminowanie z rynku przedsiębiorców nie objętych porozumieniem polega na tym, że na skutek zawartego porozumienia przedsiębiorcy działający na rynku, a nie uczestniczący w porozumieniu są zmuszeni opuścić dany rynek. Wystąpienie tych skutków następuje zazwyczaj po pewnym czasie od zawarcia porozumienia.

Zakwestionowana przez Wnioskodawcę umowa pomiędzy ZOZ Włoszczowa a Z. Okręglicką zawarta została w czerwcu 2000r. i obowiązuje do dnia dzisiejszego. Z tego też względu organ antymonopolowy dokonując ustaleń faktycznych w sprawie zbadał stan konkurencji na rynku usług pogrzebowych terenu powiatu Włoszczowskiego w okresie od 1999r. t.j. rok przed zawarciem porozumienia do I. poł. 2001r., czyli rok po jego zawarciu. Zdaniem Urzędu ustalenie takiego przedziału czasowego pozwoliło na określenie faktycznego wpływu zarzucanego porozumienia na poziom istniejącej na rynku właściwym konkurencji. Z przeprowadzonego przez organ antymonopolowy badania, którego celem było ustalenie struktury i dynamiki zmian w zakresie ilości wykonywanych pochówków w latach 1999 - I poł. 2001 r. wynika jednoznacznie, iż zarzucane porozumienie nie stworzyło istotnej bariery uniemożliwiającej kontynuowanie działalności gospodarczej na rynku usług pogrzebowych innym konkurencyjnym przedsiębiorcom. Dostęp do rynku usług pogrzebowych, a w szczególności usług pogrzebowych wykonywanych w oparciu o informacje uzyskiwane z prosektorium był jednakowy dla wszystkich podmiotów. Nie nastąpiło tutaj żadne ograniczenie, czy też limitowanie tego typu informacji, co zostało stwierdzone już wcześniej w prawomocnej decyzji Urzędu (decyzja z dnia 10.08.2001r. Nr 17/2001 wydana przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Łodzi).

Dla potwierdzenia czy zarzucane porozumienie spowodowało pogorszenie warunków na jakich swoją działalność prowadzili inni uczestnicy rynku, nie będący stronami porozumienia organ antymonopolowy ustalił udziały w rynku właściwym H. Wodzisławskiej i Z. Okręglickiej (dane utajnione - postanowienie o ograniczeniu prawa wglądu w materiał dowodowy z dnia 17.09.2001r. k. 116 - 118, k. 119 - 120). Wynik badania wskazuje, że udział w rynku badanych przedsiębiorców utrzymuje się na zbliżonym poziomie, mimo zachodzących wahań w poszczególnych okresach rozliczeniowych w ilości wykonywanych usług.

Szczegółowa analiza zmian wskazuje, iż od momentu wydzierżawienia prosektorium przez Z. Okręglicką, t.j. II poł. 2000r. ilość wykonanych przez tego przedsiębiorcę pochówków (tajemnica przedsiębiorcy) zarówno w pierwszym okresie dzierżawienia prosektorium (II poł. 2000r. w stosunku do I poł. 2000r.) jak w kolejnym badanym okresie (t.j. I poł. 2001r. w stosunku do II poł. 2000r.). W sumie od momentu wydzierżawienia prosektorium w badanym okresie ilość wykonywanych przez Z. Okręglicką pochówków (tajemnica przedsiębiorcy) o ok. (tajemnica przedsiębiorcy) %.

W tym samym czasie inny przedsiębiorca działający na tym samym rynku t.j. H. Wodzisławska mimo początkowego (tajemnica przedsiębiorcy) ilości wykonywanych pochówków (w II poł. 2000r. w stosunku do I poł. 2000r.), w kolejnym okresie zanotował (tajemnica przedsiębiorcy) ilości wykonywanych usług o ok. (tajemnica przedsiębiorcy) % (I poł. 2001r. w stosunku do II poł. 2000r.). W sumie w badanym okresie ilość wykonywanych przez Wnioskodawczynię pochówków (tajemnica przedsiębiorcy) o ok. (tajemnica przedsiębiorcy) % (dane liczbowe dotyczące ilości wykonywanych pochówków przekazane zostały przez strony postępowania, dane utajnione - postanowienie o ograniczeniu prawa wglądu w materiał dowodowy z dnia 17.09.2001r. k. 116 - 118, k. 119 - 120).

Organ antymonopolowy dokonując rozważań w tym zakresie zwrócił także uwagę na ekonomiczny aspekt całego zagadnienia. W związku z tym Urząd rozważył, czy działania H. Wodzisławskiej podejmowane w celu zachowania pozycji na rynku usług pogrzebowych nie odbywały się kosztem istotnego pogorszenia sytuacji ekonomicznej przedsiębiorcy. W tym zakresie Urząd zbadał poziom kosztów świadczonych usług i osiągniętych w związku z tym dochodów z tej działalności. Przedstawione przez H. Wodzisławską szacunkowe dane dotyczących przychodów z tytułu świadczenia usług pogrzebowych oraz kosztów tej działalności wskazują, że mieliśmy tutaj do czynienia z równoległym (tajemnica przedsiębiorcy) przychodów jak i kosztów prowadzonej działalności, co łączyło się z ogólnym (tajemnica przedsiębiorcy) w tym okresie ilości wykonywanych pochówków (szczegółowe dane liczbowe zawiera pismo H. Wodzisławskiej z dnia 10.09.2001r. - objęte postanowieniem o ograniczeniu prawa wglądu -postanowienie z dnia 17.09.2001r.). Z przedstawionego przez Wnioskodawcę materiału dowodowego nie wynika także, aby nastąpiło zasadnicze obniżenie cen świadczonych usług, a wręcz przeciwnie w badanym okresie nastąpił wzrost cen poszczególnych usług.

Przedstawione powyżej fakty wskazują na istnienie realnej konkurencji na wyznaczonym rynku usług pogrzebowych i nie dają w żadnym razie podstaw do stwierdzenia, że doszło do istotnego ograniczenia czy tym bardziej wyeliminowania z rynku przedsiębiorcy nie dzierzawiącego prosekatorium.

Wskazać należy jednocześnie na inne czynniki mające niewątpliwie wpływ na sytuację na rynku usług pogrzebowych. Uczestnicy rynku chcąc utrzymać swoją dotychczasową pozycję na rynku i dalej się rozwijać poszukują coraz bardziej efektywnych działań w celu powiększenia ilości świadczonych przez siebie usług. Udział w zorganizowanym przez ZOZ Włoszczowa przetargu na dzierżawienie prosekatorium przyszpitalnego jest tego dobitnym przykładem. Ponadto przedsiębiorcy podejmują szereg innych działań, których podstawowym celem jest zdobycie klientów dla świadczonej przez siebie działalności gospodarczej. Przykładem takich działań jest tutaj chociażby szerokie reklamowanie swoich usług za pośrednictwem mediów (w szczególności prasy). Wszystkie te działania ocenić należy jako akt należytej staranności w prowadzeniu przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej. Z drugiej strony zorganizowany przez ZOZ Włoszczowa przetarg na wydzierżawienie prosekatorium przyszpitalnego jest przykładem na realizację przez tą jednostkę zasady konkurencji o rynek.

Reasumując należy stwierdzić, że nie nastąpił w rozpatrywanym przypadku skutek w postaci ograniczenia dostępu do rynku lub eliminacji z rynku przedsiębiorców nie objętych porozumieniem. W konsekwencji daje to podstawę do stwierdzenia, iż żadna z przesłanek zakazanego porozumienia z art. 5 ust. 1 pkt. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie została spełniona.

Mając powyższe na uwadze orzeka się jak w pkt. I sentencji.

O kosztach postępowania organ antymonopolowy orzekł na zasadzie art. 75 w związku z art. 76 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Artykuł 75 ww. ustawy stanowi, że Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

W niniejszej sprawie orzekając o kosztach organ antymonopolowy zastosował odpowiednio przepis art. 76 cytowanej ustawy, który stanowi, że roszczenie o zwrot kosztów wygasa, jeżeli strona w terminie wyznaczonym przez Prezesa Urzędu, nie krótszym niż 7 dni, nie złoży spisu kosztów albo wniosku o przyznanie zwrotu kosztów według przepisów

odrębnych.

W dniu 22.10.2001r. Urząd pismem polecony wystosował do stron postępowania zawiadomienie o zakończeniu postępowania dowodowego (k. 150). W treści pisma organ antymonopolowy określił 7 dniowy termin, w którym strony mogły złożyć uzasadniony wniosek o zasądzenie poniesionych w związku z prowadzeniem postępowania kosztów, informując jednocześnie, że bezskuteczny upływ ww. terminu spowoduje wygaśnięcie roszczeń o zwrot poniesionych kosztów.

W odpowiedzi na przedmiotowe zawiadomienie pismem z dnia 07.11.2001r. (data stempla pocztowego) ze stosownym wnioskiem o zwrot kosztów wystąpiła H. Wodzisławska, reprezentowana w toku całego postępowania przez Radcę Prawnego - Pana Mariana Gajewskiego z Kancelarii Radcowskiej w Jędrzejowie (k. 154-155).

Termin wniesienia stosownego wniosku o zasądzenie kosztów w tym przypadku upływał w dniu 02.11.2001r. (7 dniowy termin liczony od dnia otrzymania pisma przez pełnomocnika H. Wodzisławskiej - zwrotne potwierdzenie odbioru pisma Urzędu, k. 151).

W tej sytuacji wobec wniesienia przedmiotowego wniosku po terminie Urząd uznaje, iż żądanie H. Wodzisławskiej zostało złożone po terminie, i jako takie podlega odrzuceniu.

Dodatkowo nadmienić należy, że nawet w przypadku dotrzymania przez H. Wodzisławską terminu wniesienia wniosku o zasądzenie kosztów, byłby on co do zasady bezpodstawny wobec nie stwierdzenia stosowania przez Z. Okręgliką i ZOZ Włoszczowa zarzucanej praktyki monopolistycznej.

Mając powyższe na uwadze orzeka się jak w pkt. II sentencji.

Od decyzji służy odwołanie do Sądu Okręgowego - Sądu Antymonopolowego w Warszawie za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Łodzi w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Od postanowienia w sprawie kosztów służy odwołanie do Sądu Okręgowego - Sądu Antymonopolowego w Warszawie za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Łodzi w terminie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia.

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

Dyrektor Delegatury w Łodzi

Iwona BIELSKA

Otrzymują:

1. Pan
Marian Gajewski
Radca Prawny
Kancelaria Radcowska
ul. Szansa 6/6
28 - 300 Jędrzejów

pełnomocnik

Haliny Wodzisławskiej
Usługi Pogrzebowe we Włoszczowej

2. Zofia Okreglicka
ul. Kilińskiego 23
29 - 100 Włoszczowa

3. Zespół Opieki Zdrowotnej
ul. Żeromskiego 28
29 - 100 Włoszczowa